

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Basisschool van het Gemeenschapsonderwijs te Wilsele

	Hoofdstructuur	bao
	Instellingsnummer	1149
	Instelling	Basisschool van het Gemeenschapsonderwijs
directeur		Ingrid VANDEWALLE
adres		Hoogveldweg 5 - 3012 WILSELE
telefoon		016-44.46.37
fax		016-44.60.84
e-mail		bs.wilsele@g-o.be
website/URL		www.hertogkarel.be
	Bestuur van de instelling	113902 - Scholengroep 11 Leuven-Tienen- Landen te LEUVEN
adres		Redingenstraat 88 - 3000 LEUVEN
	Scholengemeenschap	120841 - Leuven te KESSEL-LO
adres		Rerum Novarumlaan 1 - 3010 KESSEL-LO
	CLB	114363 - CLB vh GO Leuven - Tienen - Landen te TIENEN
adres		Oude Vestenstraat 14 - 3300 TIENEN
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	21/02/2011, 22/02/2011, 23/02/2011, 24/02/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	24/02/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	24/03/ 2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Wilfried Bellemans
	Teamleden	Hilde Bosmans
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Leergebieden in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL	7
4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?	7
4.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	7
4.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming	8
4.3 Lager onderwijs: Nederlands	9
4.4 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	10
5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	12
5.1 Personeelsbeheer	12
5.2 Professionalisering	12
5.3 Materieel beleid	12
5.4 Welzijn	12
5.5 Curriculum	12
5.6 Begeleiding	12
5.7 Evaluatie	14
6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	15
7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	16
7.1 Wat doet de school goed?	16
7.2 Wat kan de school verbeteren?	16
7.3 Wat moet de school verbeteren?	17
8. ADVIES	18
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	18

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

De basisschool 'Hertog Karel' bestaat uit twee vestigingsplaatsen met een eigen karakter. De school in Langveld richtte zich in het verleden meer dan in Putkapel tot een doelpubliek uit het arbeidersmilieu. Rekening houdend met de vaststellingen opgetekend door de inspectie in februari 2002 zijn de twee vestigingsplaatsen evenwel qua populatie en pedagogische aanpak naar elkaar toegegroeid wat de cohesie in de hele school ten goede komt.

Tijdens het erkenningsonderzoek ging het inspectieteam na in hoeverre voor de leergebieden Nederlands in kleuter- en lagere afdeling, voor muzische vorming in de kleuter- en voor wereldoriëntatie in de lagere afdeling de eindtermen werden bereikt.

De kleuteronderwijzers streven in beide vestigingsplaatsen de ontwikkelingsdoelen voor de leergebieden Nederlands en muzische vorming in voldoende mate na. De leerkrachten leveren een te waarden inspanning om de taalontwikkeling van de kleuters in goede banen te leiden. Voor taalzwakke kleuters beschikken de leidsters over aangepaste taalstimulerende onderwijsleerpakketten en eigen ontworpen materiaal om de kinderen voor te bereiden op de overstap naar het eerste leerjaar.

De school heeft niet echt een muzische uitstraling. Het creatief en innovatief aspect van het leergebied muzische vorming is voor een belangrijk deel afhankelijk van de vaardigheden en de inzichten van de betrokken kleuteronderwijzers.

In de lagere afdeling maken de onderwijzers gebruik van een onderwijsleerpakket om het taalonderwijs te structureren. Er is evenwel nog geen valabel en verifieerbaar controlesysteem op klas- en op schoolniveau in gebruik om na te gaan in hoeverre het onderwijsaanbod een voldoende garantie biedt om de eindtermen te bereiken. Niettegenstaande de zeer recent in gebruik genomen elektronische agenda een koppeling van het leeraanbod aan de leerplandoelstellingen voorziet, is er nog geen mechanisme uitgebouwd om na te gaan in hoeverre de leerplandoelstellingen in een graduele verticale opbouw aan bod komen. Bepaalde leerlingen bereiken niet alle eindtermen voor het leergebied Nederlands.

Voor het leergebied wereldoriëntatie is het schoolteam nog op zoek naar een gelijkgerichte methodiek om op een degelijke manier eigentijds wereldoriënterend onderwijs aan te bieden. Op experimentele wijze proberen de leerkrachten van de bovenbouw te werken met een nieuw onderwijsleerpakket. Het valt op dat de leraren de principes en de methodiek voorgeschreven door het leerplan van het GO! niet als een leidraad gebruiken en eerder teruggrijpen naar domeingebonden en cursorisch opgebouwd onderwijs. Aangezien de leraren vanaf het vierde leerjaar de methode in kwestie, in de meeste gevallen, vrij strikt volgen komen alle leerdomeinen aan bod en bereiken de leerlingen aan het einde van het zesde leerjaar de eindtermen.

De basisschool 'Hertog Karel' wil een warme en kindvriendelijke instelling zijn waar de leraren de kleuters en leerlingen met open armen ontvangen en een veilig ervaar- en leerklimaat in stand houden. De leerkrachten besteden veel aandacht aan het creëren van een uitnodigende socio-emotionele sfeer die een uiting is van een schoolcultuur die het kind in zijn unieke eigenheid centraal stelt. Een ondersteunend onderwijsleerpakket loopt als een rode draad doorheen de hele basisschool en biedt voor alle leerkrachten een leidraad die de graduele opbouw verzekert.

Op het vlak van de leerbegeleiding legde de school een aantal principiële standpunten vast waarbij de zorgcoördinatie samen met de schoolleiding koos om de leerondersteuning vooral te concentreren in de onderbouw van de lagere afdeling. De leerbegeleiding in de kleuterafdeling steunt voor een belangrijk deel op de realisering van de doelstellingen geformuleerd in het GOK-actieplan. Ten gevolge van een aantal

personeelsverschuivingen werd deze hulpverlening na de kerstvakantie tot het minimum herleid. De begeleiding van taalzwakke en anderstalige kleuters viel hierdoor voor het grootste gedeelte terug op de inzet en de pedagogische inzichten van de kleuteronderwijzers. In de bovenbouw van de lagere afdeling is de leerbegeleiding afhankelijk van eventuele hulpvragen geformuleerd door de groepsleerkrachten. Uit de opvolging van de schoolloopbaan van een aantal leerlingen blijkt dat het succes van deze werkwijze sterk leerkrachtafhankelijk en hierdoor niet altijd effectief is.

Het algemeen beleid is voornamelijk centraal aangestuurd door de schoolleiding en de zorgcoördinator. Deze equipe introduceerde de laatste jaren een aantal pedagogische en praktische vernieuwingen die het team op de werkvloer stelselmatig implementeerde. Een grondige evaluatie op basis van de kwaliteitscirkel vond nog niet plaats. Vrij recent onder impuls van de pedagogische begeleidingsdienst en met de steun van de scholengemeenschap voerde de schoolleiding een didactische instructiemethode in om de taalvaardigheid van de kinderen op een aantal aspecten zoals begrijpend lezen, spreken en luisteren te verhogen. Het schoolteam werd bij deze beslissing in beperkte mate betrokken. Hierdoor creëerde schoolleiding een onstabiel draagvlak voor de implementatie van een nieuwe methodische strategie. Deze werkwijze riep vormen van ongenoegen in het leven. Vooral in de kleuterafdeling is weerstand vast te stellen omdat de kleuteronderwijzers het nut en de meerwaarde van deze nieuwe aanpak niet ervaren. Zij zien enkel een administratieve verzwarend van hun opdracht.

Het schoolteam levert weinig doeltreffende inspanningen om de realisering en de verticale opbouw van de leerplandoelstellingen intentioneel te bewaken met het oog op de verbetering van de resultaten van de leerlingen. Een hedendaags participatief leiderschap gekoppeld aan een effectieve leerbegeleiding zijn voorwaarden om een kwalitatief onderwijs te realiseren.

De inspectie geeft een gunstig advies, beperkt in de tijd, voor de verdere financiering van deze school.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs	
Nederlands	
muzische vorming	
Lager onderwijs	
Nederlands	
wereldoriëntatie	

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Socio-emotionele begeleiding

3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL

- belangrijke infrastructurele problemen
- betekenisvolle aanwezigheid van leerlingen met specifieke noden
- recent ontstaan van graadklassen of andere groeperingsvormen
- aanwezigheid andere scholen in de onmiddellijke omgeving

4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden volgende vaststellingen op:

4.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

Vaststellingen

- De kleuteronderwijzers leveren een wezenlijke inspanning om de taaldiversiteit in goede banen te leiden en de taalzwakke kleuters, met beperkte ondersteuning van de zorgbegeleiding, te begeleiden bij de verwerving van de basics van de schooltaal.
- Het kleuterteam streeft dan ook de ontwikkelingsdoelen op voldoende wijze na. Het leerplan vormt hierbij hun leidraad. In meerdere kleutergroepen leveren de kleuteronderwijzers een wezenlijke inspanning om bij de uitwerking van de verschillende thema's de lesdoelen en acties te koppelen aan de leerplandoelstellingen. Deze oefening gebeurde vrij recent waardoor er nog een aantal leerkrachtafhankelijke interpretatieverschillen zijn.
- In de kleutergroepen is er, weliswaar met wisselende intensiteit, de nodige aandacht voor ontluikende geletterdheid door het gebruik van pictogrammen, voorbereidende lees- en schrijfoefeningen, rijmwoorden, logische reeksen, stappenplannen en een klasbibliotheek. In bepaalde kleutergroepen ontwikkelen de kleuters ook taalbegrip met behulp van taalgerelateerde spelletjes op de computer.
- Taalontwikkeling loopt als een rode draad doorheen de aangeboden thema's. In alle kleutergroepen hanteren de leidsters een basiswoordenschat en een begrippenkader gekoppeld aan de behandelde thema's.
- In de kring en ook bij het werken in de hoeken krijgen de kleuters soms ontdekkend, in een aantal gevallen experimenterend en ervaringsgericht kansen om mondelinge taalvaardigheden, luisteren en spreken interactief te oefenen. De meeste leidsters zijn zich ervan bewust dat de kinderen voldoende kansen dienen te krijgen om taalvaardigheid te oefenen. Zij creëren hiervoor in een 'één-één-relatie' maar ook in beperkte groepjes, tijdens het werken in de speel- en leerhoeken, diverse mogelijkheden. Tijdens de 'één-één-relatie' waarbij één kleuter vertelt en het ander kind luistert, staat spreekdurf centraal.
- In de kring biedt een specifieke klaspop en / of een klaspop in relatie met een onderwijsleerpakket in functie van taalontwikkeling mogelijkheden om kinderen aan te

sporen tot luisteren en spreken. Het onderwijsleerpakket stelt voorleesverhalen, verhaalplaten, bewegingsactiviteiten, expressiemogelijkheden, versjes en liedjes ter beschikking en lokt hierdoor taal uit.

- De ondersteuning door het zorgteam van taalzwakke kleuters is door omstandigheden beperkt. Een aantal kleuterleidsters neemt zelf het vereiste pedagogische initiatief en maakt didactisch materiaal aan om de taalontwikkeling van de kinderen te optimaliseren. De opvang van anderstalige kleuters behoort in hoofdzaak tot de verantwoordelijkheid van de groepsleerkrachten. Een leerkracht 'anderstalige nieuwkomers' kan omwille van de weinig beschikbare lestijden, slechts in beperkte mate hulp bieden.
- De evaluatie van de taalontwikkeling gebeurt op verschillende manieren. De kleuteronderwijzers gebruiken observatielijsten op basis van bronnenmateriaal, genormeerde toetsen vanaf de eerste kleutergroep en een kleutervolgsysteem vanaf de eerste kleutergroep met een gradueel opgebouwde aandacht voor taakgerichtheid, taalontwikkeling, grove- en fijne motoriek en diverse begrippen. Het is niet voor alle kleutergroepen duidelijk in welke mate observaties en toetsresultaten leiden tot extra individuele taalstimulerende impulsen of tot taalontwikkelingskansen in beperkte groepjes.
- Tijdens opeenvolgende studiedagen is er recent aandacht besteed aan het gebruik van woordenschatlijsten, begrippenkaders, boeken-, luister-, en schrijfhoeken in de verschillende kleutergroepen. Bepaalde kleuteronderwijzers grijpen de kansen, onder meer door collegiale consultatie om hun deskundigheid voor taalstimulerend onderwijs te vergroten.

4.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet

Vaststellingen

- In wezen is de kleuterafdeling niet echt muzisch te noemen maar op basis van observaties, documentanalyse en gesprekken blijkt dat de kleuteronderwijzers de ontwikkelingsdoelen in voldoende manier nastreven.
- De meeste kleuteronderwijzers creëren een aanbod dat rekening houdt met de verschillende domeinen van het leergebied. Het is evenwel nog geen automatisme om het aanbod op een harmonieuze en systematische manier te plannen en te bewaken.
- De aandacht voor creativiteit, eigen vormgeving, fantasieer- en experimentermogelijkheden zijn leerkrachtafhankelijk. In sommige leergroepen overheerst, binnen het domein beeld, een modelmatige aanpak, een productgerichte benadering van het muzisch proces en komen driedimensionale constructies in mindere mate aan bod. In een aantal gevallen stimuleert de kleuteronderwijzer de kleuters tot vrij schilderen en tekenen.
- Bepaalde kleutergroepen weerspiegelen een sterkere aandacht voor een evenwichtige en geïntegreerde benadering van de verscheidene domeinen van het leergebied. In deze kleutergroepen beschikken de kinderen over een uitgebreide keuze van materialen en technieken waarmee ze, creatief experimenterend, aan de slag kunnen
- Gesprekken in de kring leiden in een aantal gevallen tot expressieve uitingen binnen de domeinen muziek, drama en bewegen. In bepaalde groepen brengen de kleuters eigen muziek mee die past in het behandelde thema. De jongste kleuters besteden veel aandacht aan het herkennen, benoemen en maken van kleuren.
- De inrichting en het rijke aanbod in de hoeken variëren. In een aantal kleutergroepen zijn duidelijk muzische prikkels aanwezig. De kleuteronderwijzers nodigen de kinderen uit om materialen en verkleedkleden mee te brengen die aansluiten bij het behandelde thema. Deze attributen ondersteunen het inlevingsproces en nodigen uit tot dramatisch rollenspel. In bepaalde kleutergroepen maken de kinderen 'huiswerk' op het muzische

terrein. Illustratief hiervoor is de opdracht om thuis na te denken over welk masker de kleuter de volgende dag wil maken.

- In de meeste kleutergroepen behoort het tot de geplogenheden om liedjes en stukjes poëzie aan te leren. De kleuters worden uitgedaagd om op muziek te bewegen of om het muziekstuk te dramatiseren. In bepaalde klassen is het werken met muziekinstrumenten afgestemd op het creëren van kleine composities die de aspecten drama en beweging ondersteunen.
- De kleuters krijgen geregeld de gelegenheid om te genieten van muzische fantasiemomenten en worden aangezet tot zelfexpressie. In een vestigingsplaats spelen de kleuteronderwijzers om de twee weken poppenkast voor de hele kleuterafdeling. Bij bepaalde gelegenheden stimuleren de kleuteronderwijzers de kleuters om zelf poppenkast te spelen. Deze vorm van drama genereert ook een taalstimulerend neveneffect. Occasioneel wonen de kinderen een toneelvoorstelling en televisie-uitzendingen bij.
- Er gaat slechts in beperkte mate een gerichte aandacht naar de observatie en het in kaart brengen van de ontwikkelingsevolutie van de kleuters voor dit leergebied.
- De laatste jaren waren de studiedagen in mindere mate geaccentueerd op de verbetering van het pedagogisch-didactisch handelen met betrekking tot het leergebied muzische vorming. De ontwikkeling van een specifieke leerlijn is momenteel geen hoge prioriteit. Een overzicht van de leerplandoelstellingen die in een lagere kleutergroep aan bod kwam, wordt nog niet aan de aanleunende hogere kleutergroep doorgegeven

4.3 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet niet

Vaststellingen

- Het schoolteam kan niet met verifieerbare, valabele en objectieve data bewijzen dat de eindtermen bereikt worden. De groepsleerkrachten kunnen evenmin aantonen in hoeverre zij doorheen de lagere afdeling de leerplandoelstellingen op een evenwichtige en gradueel opgebouwde manier realiseren. Een valide outputgerichte leerbenadering is op klas- en schoolniveau nog niet ingeburgerd.
- Het schoolteam maakt voor het grootste deel gebruik van eigen gemaakte en / of toetsen aangeleverd door het onderwijsleerpakket. In de opeenvolgende leergroepen zijn wezenlijke verschillen in de toetsresultaten merkbaar. Het leerlingvolgsysteem geeft in een aantal gevallen aan dat bepaalde leerlingen doorheen de schoolloopbaan voor deelaspecten hardnekkige leerproblemen vertonen. Deze problematiek verdwijnt meestal aan het einde van de basisschool. Hierdoor rijzen vragen in verband met de validiteit van de afgenomen toetsen.
- De school koos bewust om in de bovenbouw de ondersteuning van zwakke leerlingen in het algemeen en taalzwakke kinderen in het bijzonder over te laten aan de zorgen van de groepsleerkrachten. Interventies van het zorgteam gebeuren enkel op vraag van de groepsleerkrachten. Pakketten met specifieke hulpprogramma's voor kinderen met leer- en /of taalproblemen zijn slechts in beperkte mate in gebruik op de werkvloer. In een aantal gevallen nemen groepsleerkrachten, op eigen initiatief, contact op met het centrum voor leerlingenbegeleiding om de problemen waarmee ze geconfronteerd worden voor te leggen.
- In een vestigingsplaats behalen de leerlingen in het zesde leerjaar, een uitzondering niet te na gesproken, over een periode die de inspectie kon inkijken, allemaal het getuigschrift basisonderwijs. In de andere vestigingsplaats zijn de scores iets minder positief maar de betrokken leerkrachten wijten dit aan externe factoren. De resultaten in het secundair onderwijs tonen een ander beeld.
- De onderwijzers gebruiken in alle leergroepen een onderwijsleerpakket aangevuld met een meer specifiek pakket voor het onderdeel schrijven, spelling. Rekening houdend met de groeiende taalheterogeniteit en een verhoogde instroom van anderstalige en

taalzwakke leerlingen werkt het schoolteam aan de opsporing van hiaten in het gebruikte onderwijsleerpakket en de verdere intensivering van de taalsystematiek.

- In de meeste leergroepen maken de leerkrachten voor taalbeschouwing en spelling gebruik van heuristieken en algoritmen eigen aan de gebruikte taalmethode. In een aantal gevallen is de tekst op de wandplaten erg klein zodat de effectiviteit in vraag kan gesteld worden. In de onderbouw is de handschriftontwikkeling ook door methodegebonden wandplaten ondersteund.
- In de onderbouw is er in een aantal leergroepen veel aandacht voor mondelinge taalvaardigheid en leesontwikkeling. De groepsleerkrachten schakelen hiervoor leesouders en leerlingen uit de bovenbouw in. De onderwijzers stimuleren de leesontwikkeling doorheen de lagere afdeling door middel van een specifieke methode die op een systematische manier hulp biedt aan trage lezers. Ook voor de leerlingen met meer mogelijkheden voorzien de leraren uitdagende boekjes.
- Een aantal leerkrachten ontwikkelt zelf didactisch materiaal om de taalontwikkeling bij jonge en taalzwakke kinderen te stimuleren.
- De leraren volgen de leervorderingen van de kinderen op door middel van methodegebonden, genormeerde, eigen ontworpen en toetsen van het leerlingvolgsysteem. De genormeerde toetsen gaan na in hoeverre de kinderen vorderingen maken op de terreinen technisch lezen, spelling en begrijpend lezen. Niettegenstaande op schoolniveau een toetskalender opgesteld is, zijn er toch nogal wat verschillen doorheen de lagere afdeling merkbaar. Het is helemaal niet duidelijk in welke mate de toetsresultaten, in alle leergroepen, tot een daadwerkelijke remediëring op leerling- en groepsniveau leiden.
- Een aantal leerkrachten gebruikt de toetsresultaten als een onderwerp voor zelfevaluatie en stuurt het pedagogisch-didactisch handelen zo nodig bij. Hierover leven er evenwel op schoolniveau geen formele afspraken. De initiatieven zijn leerkrachtgebonden. De leraren rapporteren over de toetsresultaten aan de ouders.

4.4 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

Vaststellingen

- De leerkrachten bereiken de eindtermen van het leergebied wereldoriëntatie op een voldoende wijze. In de bovenbouw wordt domeingebonden onderwijs georganiseerd dat weinig rekening houdt met de principes en de filosofie van het leerplan. Deze pedagogische optie weerspiegelt zich in de inhoudelijke benadering van de behandelde thema's. De leraren hebben niet de gewoonte de werkelijkheid te verkennen vanuit verschillende invalshoeken en leerdomeinen. De onderliggende horizontale samenhang binnen het leergebied in functie van het behandelde thema en de relatie tussen de leergebieden ontgaan klaarblijkelijk een belangrijke groep van onderwijsverstrekkers.
- Het actueel geoperationaliseerd elektronisch agendasyteem bracht bij een aantal groepsleerkrachten een grotere bewustwording tot stand om de leerplandoelstellingen als uitgangspunten bij de planning te gebruiken. Zeer recent kreeg het pedagogisch team de opdracht om het onderwijsleeraanbod te toetsen aan het nieuwe leerplan dat de pedagogische begeleidingsdienst van het GO! ter beschikking stelde. Voorlopig heeft deze oefening nog niet geleid tot de invoering van een systeem om de realisering van de leerplandoelstellingen op een effectieve manier te bewaken.
- Voor de stoffering van het onderwijsaanbod experimenteren de meeste groepsleerkrachten vanaf het derde leerjaar, op enkele uitzonderingen na, met een nieuw onderwijsleerpakket. Het is niet duidelijk op basis van welke criteria de school deze methode heeft weerhouden. Een belangrijk aantal leraren neemt aan dat een consequent gebruik ervan de nodige garanties biedt voor de realisering van de leerplandoelstellingen. De weinig kritische analyse voorafgaande aan de invoering van

bedoeld onderwijsleerpakket leidt evenwel bij meerdere leerkrachten tot het formuleren van ernstige bedenkingen. Op schoolniveau leven geen duidelijke afspraken over het pedagogisch-didactisch aanwenden van het onderwijsleerpakket zodat een gezamenlijke doelgerichtheid ontbreekt en elke groepsleerkracht aan het gebruik van de methode een eigen invulling geeft.

- Meerdere leraren in de onderbouw bakenen inhouden af op basis van het aanbod uit diverse onderwijsleerpakketten en / of gesteund op eigen materiaal. Enkele leerkrachten integreren wereldoriënterend onderwijs enkel in het hoekenwerk. Bepaalde leerkrachten bewaken nauwgezet het evenwichtig en harmonieus aanbod in relatie met de leerplandoelen en hebben aandacht voor een rijke horizontale samenhang.
- In een aantal groepen creëren de leraren leersituaties waarbij de leerlingen uitgenodigd worden om te exploreren, waarnemingen te registreren, samen op zoek te gaan naar informatie en de gevonden antwoorden te verwerken. Door middel van coöperatief groepswork met gedeelde verantwoordelijkheden krijgen de leerlingen een actieve rol in het onderwijsleerproces en worden de kinderen uitgedaagd om zelf naar oplossingen op zoek te gaan. Op deze manier gaat er intentioneel aandacht naar de integratie van leergebiedoverschrijdende eindtermen leren leren en sociale vaardigheden.
- Het gebruik van tijd- en ruimtekaders biedt een wisselend beeld. De noodzakelijke ruimte- en tijds-kaders zijn niet in alle leergroepen, conform de vereisten van het leerplan, in het klasbeeld aanwezig. In bepaalde leerjaren is de vereiste aandacht voor ruimtebeleving, ruimtelijke oriëntatie en kaartbewustzijn nog in ontwikkeling. In een aantal leergroepen zien we een dynamisch gebruik van de tijdsband in andere klassen gebeurt dit minimaal. In meerdere klassen is er aandacht voor de actualiteit. De interesse voor actuele onderwerpen biedt een gevarieerd beeld. In sommige leerjaren kunnen de leerlingen mee de inhoud van de behandelde thema's bepalen.
- De schoolprojecten 'de heemtuin' en het OKEKIDO-bos en verschillende extra-murosactiviteiten verlevendigen het onderwijsaanbod. In vestigingsplaats twee gaat er veel tijd naar het OKEKIDO-project waardoor er een overaccentuering van bepaalde leerinhouden en een weinig effectief gebruik van de leertijd dreigt te ontstaan. In vestigingsplaats één blijkt uit gesprekken met de leerkrachten en de documentanalyse slechts een geringe, concrete, actieve en verantwoordelijke betrokkenheid bij de 'heemtuin' van de leerlingen uit bepaalde leergroepen.
- In meerdere leergroepen gaat er naast cursorische lessen 'verkeersonderwijs' intentionele aandacht naar 'verkeers- en mobiliteitseducatie'. De leraren maken doelgericht gebruik van uitstappen om inzichten bij te brengen met betrekking tot diverse verkeerssituaties. Ze scheppen praktische oefenkansen om het verkeersgedrag van de leerlingen af te stemmen op concrete toepassingssituaties in de onmiddellijke schoolomgeving.
- De leerkrachten zijn zich ervan bewust dat er nog een weg dient afgelegd te worden om tot een meer effectief en efficiënt wereldoriënterend onderwijs te komen. Een delegatie van het pedagogisch team volgt dit schooljaar een nascholing ter zake ingericht door de pedagogische begeleidingsdienst. In de schoolinterne vorming, tijdens enkele personeelsvergaderingen, delen de collega's de opgestoken kennis en inzichten met elkaar. Een meer systematische en diepgaande aanpak van de leerplaninhouden met degelijke verslaggeving zodat de resultaten van de interne vorming ook een effect hebben op de dagelijkse praktijk op de klasvloer is nog niet ingeburgerd.
- De leerlingenevaluatie is voor het belangrijkste deel afgestemd op het toetsen van gereproduceerde feitenkennis door middel van een erg gesloten vraagstelling. Bepaalde leerkrachten hebben reeds oog voor een ruimere evaluatie waarbij ook coöperatieve vaardigheden, leerattitudes, inzichten en probleemoplossend denken een meer centrale plaats innemen.

- De kwaliteit van het wereldoriënterend onderwijs in de basisschool 'Hertog Karel' toont wezenlijke verschillen zowel op vlak van het inhoudelijk aanbod als op het terrein van de pedagogisch-didactische aanpak op de klasvloer. In sommige leergroepen stelt de inspectie voorbeelden van goede praktijk vast. In andere leergroepen leeft het behandelde thema niet echt in het klasbeeld en is het aanbod eerder schraal, weinig uitdagend en besteedt de groepsleerkracht slechts in beperkte mate aandacht aan activerende, zelfsturende werkvormen en de inbreng van de leerlingen.

5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

5.2 Professionalisering

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.6 Begeleiding

5.6.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ontwikkeling.

Vaststellingen

- Niettegenstaande het zorgteam onder de leiding van de zorgcoördinator over een rijke ervaring beschikt en beroep doet op regelmatige nascholing is de leerbegeleiding weinig gestructureerd en slechts in beperkte mate doeltreffend.
- Het zorgteam is weinig stabiel samengesteld omdat de betrokken leraren met uitzondering van de zorgcoördinator ook opdrachten krijgen die te maken hebben met het vervangen van zieke collega's en met hulp bieden in de kleuterafdeling ten gevolge van een sterke aangroei van het aantal erg jonge kinderen. Door recente personeelsverschuivingen viel het beperkt aantal GOK-lestijden in vestigingsplaats twee in de kleuterafdeling volledig weg.
- De zorgcoördinator vervult een veelzijdige opdracht waarvan een belangrijk deel op schoolniveau. De taken zijn vrij uiteenlopend en bezitten pedagogisch-didactische maar ook een belangrijk aantal administratieve en beleidsvoorbereidende componenten. De coördinatie van het zorgbeleid vormt de hoofdbrok.
- Op schoolniveau koos de schoolleiding in overleg met het zorgteam voornamelijk voor de ondersteuning van het leerproces van kinderen met leermoeilijkheden in de lagere leerjaren van de lagere afdeling. Tot begin 2011 ondersteunde het zorgteam de kleuteronderwijzers om leer- en ontwikkelingsmoeilijkheden bij de kleuters op te vangen. Voor de hulp van anderstalige nieuwkomers is een beperkt aantal lestijden gereserveerd en schakelde de schoolleiding een specifieke leerkracht in.

- In kleuterafdeling volgen de kleuteronderwijzers de leer- en ontwikkelingsvorderingen van de kinderen op door middel van observaties, eigen toetsen en genormeerde testen. In sommige leergroepen analyseren en interpreteren de kleuteronderwijzers de resultaten en koppelen hieraan op klasniveau de vereiste ondersteunende maatregelen. De aandacht voor en de kwaliteit van de kindgerichte interventies zijn sterk leerkrachtafhankelijk. De inbreng van het zorgteam is beperkt van aard. Bij ernstige moeilijkheden behoort een bespreking tijdens het multidisciplinair overleg MDO tot de mogelijkheden.
- In de lagere afdeling volgen de groepsleerkrachten de leervorderingen van de leerlingen op door middel van een eigen gemaakte, methodegebonden en genormeerde toetsen voor technisch lezen en het bepalen van het leesniveau. Sommige leraren analyseren en interpreteren de toetsresultaten. Sluitende schoolafspraken hierover ontbreken zodat de aanpak sterk leerkrachtafhankelijk is. Op basis van het leerlingvolgsysteem gaan de leraren de vorderingen voor spelling, wiskunde en begrijpend lezen na.
- In de bovenbouw ondersteunt het zorgteam enkel op vraag van de groepsleerkrachten. Niet alle leerkrachten maken hiervan op een gelijkgestemde manier gebruik. Uit de analyse van de schoolloopbaan van een aantal kinderen blijkt dat niet steeds de meest effectieve leerbegeleiding werd verstrekt. In een bepaald geval ging hierdoor veel tijd verloren vooraleer door een externe dienst een juiste diagnose, in verband met een multiforme leerstoornis, werd gesteld.
- Tijdens de vergaderingen van het MDO krijgen de leerkrachten meestal slechts enkele praktische wenken en tips om de leer- en ontwikkelingsproblemen van de kinderen aan te pakken. Volgens meerdere leerkrachten levert het MDO-overleg niet steeds de gewenste kwaliteit op. Effectieve hulpverlening komt weinig aan bod en de verwachtingen van leerkrachten worden niet altijd ingevuld. Dikwijls is het resultaat van het MDO-overleg enkel bevestigend ten opzichte van de problematiek die de leraren aanbrengen. Doelgericht remediërend werken bij leerstoornissen door middel van een duidelijk gestructureerd en gefaseerd handelingsplan werd bij steekproefsgewijs nazicht van leerlingendossiers niet gevonden. Bepaalde leerkrachten schrijven op eigen initiatief een handelingsplan. Op schoolniveau zijn er geen vastomlijnde procedures beschikbaar.
- Bepaalde leerkrachten nemen zelf met het CLB contact op om specifieke interventies te regelen. Een overzicht op schoolniveau wordt hierdoor problematisch.
- De school vangt enkele GON-leerlingen op. Hiervoor is een GON-integratieplan opgesteld.

5.6.2 Sociale en emotionele begeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- doeltreffendheid.

Vaststellingen

- De sociale en emotionele begeleiding steunt voornamelijk op de inzet, de intuïtie en de professionaliteit van de groepsleerkrachten. Zij krijgen bij hun taak in beperkte mate ondersteuning en een coherent beleid op schoolniveau is nog in volle ontwikkeling. De leraren zijn zich bewust dat er meerdere componenten zijn die het gedrag van de kinderen beïnvloeden. Kinderen kunnen eventuele problemen op een discrete wijze aan de groepsleerkracht melden. Zo nodig schakelt de leraar de zorgcoördinator in bij recidive moeilijkheden.
- De overgrote meerderheid van de groepsleerkrachten neemt hun taak als eerstelijns-hulpverlener inzake de sociale en emotionele begeleiding zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling, grotendeel volgens eigen inzichten, ter harte. Het is hun bedoeling een veilig, warm en aangenaam leer- en leefklimaat in de school te scheppen. Deze

inspanningen zien we onder meer, in de uitnodigende en in een aantal gevallen smaakvolle aankleding van de klaslokalen.

- Daarnaast biedt de school een ruime en gestructureerde speelomgeving die ertoe bijdraagt om conflicten tussen de kinderen zoveel mogelijk te voorkomen. Zeker in vestigingsplaats één zijn er, afhankelijk van de weersomstandigheden, voor de kleuters diverse speel- en experimenteermogelijkheden. De schoolleiding kan bij de uitbouw van de avontuurlijke speelterreinen een beroep doen op de bereidwillige inzet van een aantal handige ouders. Het schoolteam besteedt de vereiste aandacht om pesten te vermijden en zo nodig op een adequate manier aan te pakken
- Het schoolteam is intentioneel bezig om het welbevinden van de kinderen te bewaken. De teamleden doen hiervoor een beroep op een geëigende methode waarmee de graad van welbevinden van de kinderen wordt gemeten en opgevolgd. Sinds begin van dit schooljaar introduceerde het schoolteam een onderwijsleerpakket om de sfeer, de veiligheid en het vertrouwen in elke leergroep en op school positief te ondersteunen. De kinderen ontdekken in toepassing van dit onderwijsleerpakket doorheen verhalen hoe ze zelf aan een warme schoolomgeving kunnen werken.
- Niettegenstaande de school voor deze procesindicator op schoolniveau geen duidelijke visie ontwikkelde, mag het onderwijsleerpakket beschouwd worden als een leerlijn die als een rode draad doorheen heel de basisschool loopt.
- In een aantal leergroepen nemen de leerkrachten ten opzichte van de kinderen een open houding aan. Enkele leerkrachten bieden de mogelijkheid opdat de kinderen het pedagogisch-didactisch handelen van hun leraar enkele keren per jaar kunnen beoordelen. Deze procedure leidt tot constructieve en open gesprekken en creëert een vertrouwensband.

5.7 Evaluatie

6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De schoolleiding stuurt het algemeen beleid in de school sterk centralistisch op basis van eigen opvattingen in verband met beleidsvoerend vermogen en eigen inzichten met betrekking tot het gewenste pedagogisch-didactisch handelen van de leerkrachten en doet hiervoor een beroep op de pedagogische begeleidingsdienst van het GO! Het is niet steeds duidelijk in welke mate vernieuwingen gesuggereerd door de pedagogische begeleidingsdienst volledig sporen met de noden en de prioriteiten eigen aan de school.
- De opvattingen aangeleverd door de pedagogische begeleidingsdienst werden tijdens studiedagen en personeelsvergaderingen toegelicht. De groepsleerkrachten dienen voor de implementatie in de dagelijkse praktijk op de werkvloer te zorgen. Uit de gesprekken met de groepsleerkrachten blijkt dat voorafgaandelijk inhoudelijke gedachtewisselingen slechts summier een plaats kregen. Een inhoudelijke overlegcultuur waarbij het schoolteam na grondig overleg, na analyse van alle pro- en contra-indicaties en bij consensus een beslissing treft, leeft slechts embryonaal.
- Het pedagogisch team is slechts in de rand bij de visieontwikkeling inzake pedagogisch beleid en schoolmanagement betrokken waardoor de leerkrachten er weinig affiniteit mee voelen.
- Ten gevolge van deze vrij dirigistische werkwijze ontstonden binnen het pedagogisch team vormen van ongenoegen en fricties. Zeker in de kleuterafdeling, waar een meerderheid van de kleuteronderwijzers niet overtuigd is van het pedagogisch nut van de vernieuwde aanpak, ervaren veel leerkrachten de wijzigingen enkel als een administratieve belasting en de verzwaring van hun opdracht.
- Uit gesprekken blijkt eveneens dat een aantal aanpassingen successief en zonder grondig overleg met het pedagogisch team ingang vinden. Evaluaties van eerder ingevoerde inzichten laten op zich wachten en / of gebeuren weinig grondig terwijl de volgende vernieuwingen reeds een plaats krijgen in het pedagogisch leerproces.

7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het schoolteam van de lagere afdeling spoort de hiaten in het onderwijsleerpakket voor het leergebied Nederlands op zodat de gehanteerde methode beter aansluit bij de noden van de populatie inzake taalontwikkeling.
- Voor het leergebied wereldoriëntatie zijn, in overeenstemming met de principes en de richtlijnen van het leerplan, een aantal voorbeelden van goede praktijk aanwezig.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Een meerderheid van het schoolteam ziet in dat outputgericht werken mogelijkheden inhoudt om de onderwijskwaliteit zelfevaluerend te bewaken.
- De leraren willen nadenken over de invoering van een verifieerbaar en valide controle-instrument waardoor het mogelijk wordt longitudinaal de opvolging van de realisering van de leerplandoelstellingen te verzekeren.
- Het pedagogisch team zet zich in om de sociale en emotionele begeleiding van de kleuters en de kinderen van de lagere afdeling een centrale plaats in het pedagogisch proces te geven.

Wat betreft het algemeen beleid

- Een belangrijk aantal onderdelen van de leerbegeleiding werden uitgeschreven en kregen een plaats in het schoolwerkplan.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het schoolteam kan het taalstimuleringsbeleid zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling op een meer gestructureerde en meer effectieve manier vorm geven.
- Het schoolteam kan de leervorderingen van de kinderen in de kleuter- als in de lagere afdeling inzake taalvaardigheid op een meer optimale manier bewaken en systematisch in kaart brengen.
- Het kleuterteam kan overwegen om de componenten van de verschillende domeinen van het leergebied muzische vorming in de behandelde thema's meer doelgericht aan bod te laten komen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het team in de lagere afdeling kan onderzoeken op welke manier de leerlingen in het secundair onderwijs betere resultaten kunnen behalen.
- Het team in de lagere afdeling kan nagaan met welke valide, verifieerbare en onafhankelijke toetsen de leraren de mate van kennisverwerving aan het einde van de basisschool objectief kunnen bepalen.
- Het schoolteam kan onderzoeken op welke manier aan de kleuters in de twee vestigingsplaatsen de vereiste ondersteuning kan gegeven worden die nodig is om de taalontwikkeling te optimaliseren.
- Het zorgteam kan zich beraden of de gehanteerde zorgvisie een adequaat antwoord biedt op de zorgvragen van de leerlingen uit de bovenbouw van de lagere afdeling.

- Het zorgteam kan het ontplooiende zorgbeleid inzake de leer- en de sociaal emotionele begeleiding tegen het licht houden en bijstellingen overwegen om tot een meer effectieve aanpak te komen die wezenlijk bijdraagt tot de verhoging van de onderwijskwaliteit.
- Het schoolteam kan nagaan of het gebruik van de GOK-lesstijden om leergroepen te splitsen resulteert in de realisering van de zorg- en GOK-doelstellingen.

Wat betreft het algemeen beleid

- De schoolleiding kan in overleg met het pedagogisch team, op een kritische wijze, nagaan in hoeverre vernieuwingen bijdragen tot een wezenlijke verbetering van de onderwijskwaliteit.
- De schoolleiding kan op een doelgerichte en intentionele manier het pedagogisch team bij het schoolbeleid en de besluitvorming betrekken om een algemeen gedragen visie en de daaraan gekoppelde acties te ontwikkelen.
- De schoolleiding kan de personeelsvergaderingen, op basis van een doordachte lange-termijnvisie, meer pedagogisch inhoudelijk stofferen om de leraren te ondersteunen bij hun activiteiten op de werkvloer.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Het schoolteam moet nauwgezet de leerplandoelstellingen Nederlands realiseren en de leerbegeleiding optimaliseren opdat meer leerlingen de ET bereiken.

Wat betreft de regelgeving met eventuele gevolgen voor de financiering/subsidiëring:

- De samenstelling van de dossiers met betrekking tot de uitreiking van de getuigschriften basisonderwijs dient te gebeuren volgens de vigerende regelgeving. (Decreet basisonderwijs van 25/02/1997 artikelen 53 tot en met 57; besluit van de Vlaamse Regering van 24 november 1998; omzendbrief BaO /98/11 laatst gewijzigd op 09/02/2011.)

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor kleuteronderwijs.

BEPERKT GUNSTIG

Lager onderwijs

omwille van onvoldoende bereiken van de leergebiedgebonden eindtermen
of nastreven van de attitudinale eindtermen voor
Nederlands

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 februari 2014** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Wilfried Bellemans

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Ingrid Vandewalle
Directeur: